

11. 9. 2024

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Odpovědnost lékaře odlišného od poskytovatele zdravotních služeb za újmu na zdraví pacienta

Pacient má právo na to, aby mu byly zdravotní služby poskytovány *de lege artis*, tedy na náležité odborné úrovni. Jestliže tomu tak není, a pacient v příčinné souvislosti s tím utrpí újmu na zdraví, má právo na náhradu nemajetkové újmy na zdraví (a příp. další nároky). Kdo je však povinen k náhradě této újmy, jestliže se pochybení dopustila osoba odlišná od poskytovatele zdravotních služeb?

Nejvyšší soud v novém rozsudku dále rozvíjí svoji judikaturu o odpovědnosti pomocníka: zabývá se otázkou zda (a v jakých případech) jsou zdravotničtí pracovníci osobně povinni k náhradě újmy na zdraví pacienta.[\[1\]](#)

Jak vyplývá z rozsudku, žalobkyně – pacientka podstoupila operaci ruky. Operoval ji lékař, který byl jediným společníkem a jediným jednatelem s.r.o. (poskytovatele zdravotních služeb). Toto s.r.o. uzavřelo s pacientkou smlouvu o péči o zdraví. Lékař při operaci pochybil (postupoval *non lege artis*)[\[2\]](#) a v důsledku toho pacientce musel být amputován malíček na ruce – utrpěla tedy újmu na zdraví. Pacientka se proto domáhala náhrady újmy – zažalovala jak s.r.o., tak i samotného lékaře.

Lékař se v řízení bránil mj. tím, že není na rozdíl od s.r.o. pasivně legitimován. Smlouvu o péči o zdraví přece uzavřelo s.r.o. a pacientka, zatímco lékař nebyl její stranou. Smyslem založení s.r.o. a zásadní výhodou této formy podnikání má být právě omezení odpovědnosti, které chrání osobní majetek společníka.

Nejvyšší soud nicméně konstatoval, že na případ je třeba aplikovat pravidla týkající se **odpovědnosti pomocníka** (k nimž již existuje prejudikatura)[\[3\]](#); tato pravidla mají vycházet z § 2914 o. z. Ten je dle Nejvyššího soudu třeba vykládat v kontextu právních předpisů, které upravují postavení jednotlivých pomocných osob, které vystupují v různých pozicích (např. statutární orgán, zaměstnanec, úřední osoba, člen spolku, předseda SVJ aj.). Zásadní pro posouzení, zda převáží samostatná odpovědnost hlavní osoby, nebo vzniká pomocníkovi vlastní povinnosti k náhradě újmy, je **míra autonomie**, nebo závislosti pomocné osoby vůči osobě hlavní.

V této souvislosti Nejvyšší soud v rozebíraném judikátu uvedl, že lékař (resp. zdravotnický pracovník) je sám povinen plnit při své odborné činnosti povinnosti zakotvené v zákoně o zdravotních službách,[\[4\]](#) tedy stejně jako poskytovatel zdravotních služeb (zde s.r.o.) má i lékař – fyzická osoba povinnost poskytovat zdravotní služby na náležité odborné úrovni.

Nejvyšší soud toto v rozsudku nezdůrazňuje, nicméně je důležité připomenout, že v českém právu náhrady škody se **neuplatní** zásada *non-cumul*, což znamená, že je přípustná konkurence (kumulace) nároku na náhradu újmy pro porušení smluvní povinnosti a deliktního nároku.[\[5\]](#) Zatímco poskytovatel zdravotní péče tedy odpovídá za újmu způsobenou porušením smluvní povinnosti (§ 2913 o.z.), lékař provádějící operaci odpovídá dle deliktní skutkové podstaty (§ 2910 o.z.); porušená povinnost je v obou případech povinnost k postupu *de lege artis*. Ta může u poskytovatele (zdravotnické zařízení) spočívat v povinnosti řádně vybrat osobu lékaře, která má operaci provést a

zajistit k tomu náležité podmínky. U samotného lékaře spočívá v povinnosti provést operaci na náležité odborné úrovni, v souladu s nejnovějšími medicínskými poznatky, při zohlednění konkrétních okolností a zdravotního stavu pacienta.[\[6\]](#)

Dále se v rozsudku uvádí, že je třeba odlišit postavení

1. lékaře, který odbornou činnost vykonává jako zaměstnanec v organizační podřízenosti vůči zaměstnavateli – např. nemocnici. Lékař v nemocnici je nepochybně limitován organizačními pokyny a přístrojovým i personálním vybavením, na jejichž zajištění nemá vliv. Přitom tyto okolnosti mohou ovlivňovat celkovou kvalitu lékařské péče; a
2. lékaře, který je též statutárním zástupcem poskytovatele zdravotních služeb. Je-li současně poskytovatelem zdravotních služeb i lékařem, vykonávajícím odbornou činnost, nemůže být lékař fakticky ani organizačně podřízený. Proto by tento lékař měl odpovídat spolu s hlavní osobou za případnou újmu podle § 2914 o. z.

Samozřejmě je třeba zdůraznit, že lékař může být v pozici pomocníka deliktně odpovědný za újmu pouze pokud svým zaviněním poruší zákonnou povinnost, a v příčinné souvislosti s tím zasáhne do absolutního práva poškozeného pacienta (zdraví).[\[7\]](#)

Nejvyšší soud dovodil, že u lékaře v druhém případě, tedy lékaře v pozici pomocníka vykonávajícího odbornou činnost, a současně statutárního zástupce poskytovatele zdravotních služeb, **nese lékař odpovědnost** za případné porušení povinnosti postupovat *de lege artis*. Stejně by tomu bylo v případě, kdy by lékař figuroval v pozici zaměstnance poskytovatele zdravotních služeb, a zároveň by byl (coby společník tohoto poskytovatele) *de facto* zaměstnavatelem, jehož pokyny by se měl řídit: pokyny by uděloval tentýž subjekt, který by se jimi měl řídit. Nedávalo by smysl, aby někteří zdravotníci pracovníci za újmu způsobenou postupem *non lege artis* odpovídali (např. lékaři provozující svou praxi jako fyzické osoby) a ti, kteří praxi provozují jako pomocníci s.r.o., již ovládají, nikoli.

Nejvyšší soud dále uvedl, že naopak ve vztahu k jiným činnostem, které takový lékař vykonává jako statutární zástupce „lékařského“ s.r.o. (jako správa zařízení, v němž je zdravotní péče poskytována, zajišťování vybavení ordinace, zaměstnávání zdravotního personálu, uzavírání smluv se zdravotními pojišťovnami apod.) se na lékaře vztahuje ochrana týkající se specifík společnosti s ručením omezeným. Tímto měl Nejvyšší soud patrně na mysli oddělení majetkových sfér s.r.o. a jejího společníka.

Naopak v případě lékaře – zaměstnance v organizační podřízenosti vůči zaměstnavateli (např. nemocnici) toto neplatí. Tito lékaři jsou limitováni pokyny a vybavením zaměstnavatele, což má vliv i na závěr o jejich odpovědnosti za způsobenou újmu. V rozsudku se v této souvislosti odkazuje na judikaturu k odpovědnosti zaměstnance – pomocníka.[\[8\]](#) Takový lékař by patrně odpovídal dle míry autonomie, kterou měl při své odborné činnosti (tato by vycházela z okolností konkrétního případu).

Závěrem Nejvyšší soud uvedl, že poškozený nemá být zbaven možnosti domáhat se náhrady způsobené újmy po pomocníkovi pouze z toho důvodu, že za ni odpovídá i někdo další.[\[9\]](#) Jak přesně by vypadalo vypořádání mezi oběma pasivně legitimovanými subjekty např. v případě, kdy by poškozená-pacientka žádala náhradu újmy pouze po lékaři, nikoli však po s.r.o., Nejvyšší soud nerozváděl.

K tomuto rozhodnutí lze dodat, že právní doktrína jej považuje (společně s judikaturou Nejvyššího soudu vztahující se k § 2914 o.z. a odpovědnosti pomocníka) za problematické. Je však nutné s jeho závěry počítat, a to i při zhodnocení dostatečnosti pojištění odpovědnosti některých lékařských profesionálů. Otázkou rovněž je, jakých dalších profesí by se tato judikatura mohla dotknout.

Mgr. Petr Vrbka,
advokát

Doležal & Partners s.r.o., advokátní kancelář

Koliště 1912/13
602 00 Brno

Růžová 1416/17
110 00 Praha

tel.: +420 543 217 520

e-mail: office@dolezalpartners.com

[1] Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. 6. 2024, sp. zn. 25 Cdo 2613/2022.

[2] K pojmu non lege artis viz např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 1. 6. 2017, sp. zn. 25 Cdo 4168/2016.

[3] Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 10. 2021 sp. zn. 25 Cdo 1029/2021.

[4] Zákon č. [372/2011](#) Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování.

[5] Melzer, F. Komentář k § 2913, § 2945 o. z., § 2950 o. z. In: F. Melzer, P. Tégl (eds.): Občanský zákoník, Komentář. Svazek IX, Leges, Praha, 2018.

[6] § 28 zákona č. [372/2011](#) Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování.

[7] Tedy za podmínek § 2910 o.z., ve spojení s § 2636 a násl. o.z. Lékař přitom odpovídá za odborně správný postup, nikoli za příznivý výsledek léčby.

[8] Bod 16 odůvodnění rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 11. 6. 2024, sp. zn. 25 Cdo 2613/2022.

[9] Bod 24 odůvodnění rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 11. 6. 2024, sp. zn. 25 Cdo 2613/2022.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Podmíněné propuštění ve světle zásady ústnosti a přímosti](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 37.: Povinná forma jednání ve smlouvách](#)
- [Poučení z krizového vývoje v kauze bitcoiny](#)
- [EUDAMED: Jednotná databáze mění pravidla hry na trhu zdravotnických prostředků](#)
- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Pohled přes hranice - natáčení pornografických klipů jako důvod výpovědi z nájmu bytu](#)
- [Nařízení EU o umělé inteligenci a jeho dopady na využití jazykových modelů v advokátní praxi](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)
- [Souhlas s veřejným užíváním pozemku jako překážka nároku na bezdůvodné obohacení - nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2541/25](#)